

Nederlandse Bond voor Pensioenbelangen

Position Paper voor de deskundigenbijeenkomst in de Eerste Kamer op 14 februari 2023

Namens het Senioren Netwerk Nederland, ondersteund door de Nederlandse Bond voor Pensioenbelangen

De Wet toekomst pensioenen: uitvoerbaarheid

De Wet toekomst pensioenen wordt verondersteld een uitwerking te zijn van het Pensioenakkoord, dat in 2019 is ondertekend door Minister Koolmees van SZW en vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties. Het Pensioenakkoord was noodzakelijk omdat het stelsel dat in de Pensioenwet van 2007 werd uitgewerkt, en dat in essentie sinds de Pensioen- en Spaarfondsenwet van 1954 bestond, niet meer houdbaar was. Het stelsel was niet meer houdbaar omdat de belofte van een vaste nominale pensioenuitkering met een voorwaardelijke indexatie, na de kredietcrisis van 2008 en de daaropvolgende door de ECB en andere centrale banken gemanipuleerde rente, niet kon worden waargemaakt. Ondanks omvangrijke beleggingswinsten werden pensioenen niet geïndexeerd en in een aantal gevallen werden de uitkeringen zelfs aanzienlijk verlaagd. De oorzaak van deze onhoudbaarheid is de keuze voor een rekenrente of discontovoet die niet is gebaseerd op de Europese Richtlijn, maar op een verondersteld marktgedrag van pensioenverplichtingen waarvoor geen markt bestaat. Maar de oplossing werd niet gezocht in aanpassing van de rekenrente.

Ontdaan van alle complexiteit die het nieuwe stelsel voor deelnemers volstrekt ontoegankelijk en zelfs voor deskundigen uiterst complex maakt, blijft er een stelsel over dat je het best kunt omschrijven als een gedwongen deelname aan een beleggingsfonds. Het probleem hierbij is dan wél dat er nog steeds een deken van vrijheidsbeperkende bepalingen over het stelsel is gelegd, waardoor een eenvoudige burger zich af zal vragen of hij niet beter af is door maandelijks een bedrag in te leggen bij Brand New Day of De Giro.

Tegen het ontwerp van de Wet toekomst pensioenen is het nodige in te brengen. Wij hebben de gelegenheid gekregen om tijdens rondetafelgesprekken de leden van de Commissie SZW van de Tweede Kamer twee keer te informeren over onze bezwaren. De eerste keer op 4 november 2020 en de tweede keer op 10 mei 2022. Ter informatie doen wij u de betreffende position papers toekomen. Wij beperken ons nu tot de bezwaren vanuit het gezichtspunt "uitvoerbaarheid".

In de uitvoerbaarheid speelt een drietal belangrijke elementen een rol:

1. Het individueel bezwaarrecht zoals dat nu is vastgelegd in de Pensioenwet wordt in het kader van de transitie naar het nieuwe stelsel ingetrokken. Dat zal ertoe leiden dat velen via het civiel recht bezwaar zullen maken tegen de toewijzing van het individuele vermogen uit het collectieve vermogen van pensioenfondsen. De Raad voor de Rechtspraak heeft naar aanleiding hiervan al gewaarschuwd voor ernstige overbelasting van de rechterlijke macht. Maar ook pensioenfondsen zullen de gevolgen hiervan ondervinden, want zij zullen als partij worden gedaagd in civiele procedures. Daarbij zal het gebrek aan duidelijkheid over wat moet worden verstaan onder "evenwichtige belangenafweging" een grote hindernis blijken te zijn.
2. Eerdere onderzoeken wijzen uit dat de toezegging voor een uitkering in meer dan 10% van de gevallen foutief is berekend. In de gehele loonketen treden fouten en tekortkomingen op, waardoor ernstig moet worden getwijfeld aan de integriteit van de administratie. Deze fouten zitten in de bronmutaties bij de werkgevers, in de informatie die wordt doorgegeven aan de pensioenfondsen en in tekortkomingen in de administratie van pensioenfondsen zelf. Veel pensioenfondsen zijn daarom begonnen met een project om de datakwaliteit te verbeteren. De omvang en complexiteit van deze projecten wordt echter steeds weer onderschat. Daar komt bij dat in de meeste gevallen nieuwe software moet worden ontwikkeld. Uit een recente enquête van DNB blijkt dat zowel de complexiteit als de risico's van de systeemtransities die nodig zijn bij de implementatie van het nieuwe stelsel zeer hoog zijn.
3. Deelnemers zullen veelal niet begrijpen hoe besluiten tot stand komen en zullen daarom niet kunnen controleren of de mutaties in hun persoonlijke vermogen gebaseerd zijn op een evenwichtige belangenafweging, nog even afgezien van de onduidelijkheid over dit begrip. Zij zullen de pensioenfondsen veel meer dan nu het geval is om uitleg vragen over de beslissingen die hen raken. De belasting van de "klantenservice" van pensioenfondsen zal vele malen groter worden dan nu al het geval is. Een voorbeeld van deze complexiteit is de wijze waarop rendementen worden toebedeeld aan verschillende categorieën deelnemers. Deze rendementstoedeling is bij rentesprongen zeer ingewikkeld en niet uit te leggen. Het is in het nieuwe stelsel normaal dat bij renteveranderingen het ene leeftijdscohort er forse bedragen bij krijgt, terwijl een ander leeftijdscohort grote verliezen heeft. Zelfs de Minister begreep haar eigen voorstellen niet, zo bleek uit de ernstige fouten die zij maakte bij de berekening van vooruitzichten voor verhogingen bij gepensioneerden. In de perceptie van het grote publiek zal het nieuwe contract ertoe leiden dat een persoonlijk pensioenvermogen wordt toegewezen aan deelnemers en pensioengerechtigden en dat beleggingswinsten vervolgens zullen worden toegewezen aan deze persoonlijke pensioenvermogens. In werkelijkheid echter zal de hoogte van het persoonlijke pensioenvermogen voor pensioengerechtigden en oudere actieven wederom worden aangepast met bewegingen van de rente via het mechanisme van het beschermingsrendement. Bovendien zullen overrendementen ongelijk worden verdeeld volgens het principe van het lifecycle beleggen, ten nadele van pensioengerechtigden.